

Miloševićovu režimu. Rozpad této nesourodé koalice byl po získání moci jen otázkou času a další autorovy nářky nad nejednotou se proto jeví jako idealismus či přehlížení politické reality. Ve skutečnosti je spíše úspěchem, že se tak široká koalice nakonec rozpadla jen na dva relevantní tábory – demokraty s Đinđićovým odkazem a Koštunicovy „umírněné“ nacionalisty.

Předposlední kapitola nese název *Mafie* a zahrnuje úvodníky z let 2002 až 2004. Věnuje se snaze předsedy vlády Zorana Đinđiće o ochromení organizovaného zločinu, který si za Miloševićovy vlády a hospodářského embarga vydobyl nezvykle silné pozice a došlo k jeho provázání se státní správou. Tato kapitola však končí očekávaným výsledkem, úvodníkem vztahujícím se k atentátu na premiéra Đinđiće provedeným zabijákem mafie. Závěrečnou částí je potom kapitola *Iluze jako obvykle*, která s trpkým cynismem komentuje rok 2007, rok přeshlapování mezi Ruskem a euroatlantickými strukturami, rok pocitů o blížící se ztrátě Kosova, rok dvacátého výročí Miloševićova slavného výroku o tom, že „Srby nikdo ve vlastní zemi bít nesmí“.

Tento cynický závěr pak možná vystihuje desetiletí srbské politiky lépe než všechny komentáře dohromady. Dozvídáme se z něj totiž sdělení, které měl pravděpodobně autor ve skrytém plánu. Sdělení, že Srbsko a Srbové jsou na východ od západu a na západ od východu. Že jsou jaksi bezděčně někde uprostřed, a to nejen geograficky, ale i časově. Před dvaceti lety opět uvěřili lákadlu zvanému Veliké Srbsko a slibu, že nebudou biti. Výsledkem je země obchodně i morálně poničená embargem, bombardováním či akceptací organizovaného zločinu. A ani samotný autor není výjimkou. Sice neskrývá svoje umírněné nacionalistické smýšlení, ale současně také vyzývá západní směřování země. Kosovo je pro něj srbské, ale k přetisku pravděpodobně protizápadních komentářů z týdnů bombardování se neodhodlal. A právě tato informace je z celé knihy nejzásadnější. Nejedná se totiž o vědeckou publikaci, ale o soubor sloupků, „Slov šéfredaktora“, novinářského žargonu. Proto si čtenář neodnese žádné hlubší povědomí o srbské politice posledních deseti let. Zato si odnese neocenitelnou, byť literárně zprostředkovanou zkušenost se srbskou duší, národním myšlením, stereotypy a zažitými pravdami. A s touto zkušeností je pak další hlubší vědecké bádání usnadněno.

Radek Oravec

Ganev, Gino. – Bakalov, Georgi. – Todev, Ilija, eds. ***Dăržava a cърkva – cърkva a dăržava v bălgarskata istorija***. Sofija: Universitetsko izdatelstvo „Sv. Kliment Ochridski“, 2006. 466 s.

V českém prostředí nepříliš známou současnou bulharskou historiografií reprezentuje sborník *Dăržava a cърkva – cърkva a dăržava v bălgarskata istorija*, vydaný

při příležitosti tehdy čerstvě uplynulých výročí 135 let bulharského exarchátu, který byl vytvořen roku 1870, a 125 let současného bulharského státu (tedy od vydání tärnovské ústavy roku 1879). Mezi autory článků ve sborníku nechybí známá jména bulharské historiografie, jako je Jordan Želev, nebo známý bulharský profesor historie Svetlozar Eldarov, autor rovněž nedávno vyšlé historické studie o bulharských katolicích.

Nejedná se o klasický sborník z konference, nýbrž o sborník komemorativní, vztahující se k výše zmíněným výročím. Drtivá většina článků sborníku se zabývá bulharskou církevní historií, přičemž většina z nich se zaměřuje na problematiku bulharské církevní autokefality, a to jak v období středověku, tak v 19. a 20. století – tedy v časech, kdy autokefalita bulharské pravoslavné církve byla zpochybněna. Několik článků se pak zabývá i obdobím od konce první světové války do pádu komunistického režimu v Bulharsku. Jedním z hlavních témat článků sborníku je tvoření bulharského exarchátu, jeho fungování v prvních letech jeho existence a obhajování jeho existence proti konstantinopolskému patriarchátu. Dále se články zabývají kupříkladu vztahem bulharských obrozenců a bulharské církve či vztahem významného bulharského politika Stefana Stambolova k bulharské církevní otázce.

Po stránce formální výrazně zamrzí absence rejstříku, stejně jako nepřítomnost alespoň krátkých profilů jednotlivých autorů. Potěší naopak seznam zkratk, zvláště když jsou používány k označení málo známých archivů a archivních dokumentů. U některých článků zaráží absence odkazů, které autoři vynahrazují pouhým soupisem použité literatury. Spíše zajímavou kuriozitou jsou pak zdravotní bulharského prezidenta Georgi Parvanova a bulharského patriarchy Maxima, uveřejněné na začátku knihy. Sborník je však i tak cenným vzhledem do problematiky vzniku a fungování bulharského exarchátu, jako i do jiných údobí existence autokefální bulharské církve a v neposlední řadě i zajímavou sondou do vztahu státu a církve v Bulharsku.

Jan Procházka

Hale, Henry E. ***Why Not Parties In Russia? Democracy, Federalism and the State.*** New York: Cambridge University Press, 2006. 263 s.

Představte si politické strany jako určitou službu a kandidáty ve volbách jako její zákazníky. Co musí politická strana nabídnout, aby pro kandidáta-zákazníka mělo význam do ní vstoupit nebo alespoň usilovat o její podporu? Skrze tento model „volebního trhu“ se americký politolog Henry E. Hale rozhodl odpovědět na otázku, proč jsou politické strany v Rusku tak slabé. Vychází přitom nejen z rozsáhlého seznamu literatury, ale také z řady původních výzkumů mezi ruskými voli-